

Warszawa, dn. 7 listopada 2025 r.

INFORMACJA PRASOWA

DOKUMENTY RODZINNE KRÓLA JANA III SOBIESKIEGO I TADEUSZA KOŚCIUSZKI W ZASOBIE ARCHIWÓW PAŃSTWOWYCH

7 listopada br. podczas konferencji prasowej w Archiwum Głównym Akt Dawnych w Warszawie odbyło się uroczyste włączenie do zasobu Archiwów Państwowych nieznanych dotąd dokumentów króla Jana III Sobieskiego i jego rodziny oraz akt Tadeusza Kościuszki z czasów insurekcji. Nowo pozyskane dziedzictwo dokumentacyjne, które otrzymało nazwę „Zbiór dokumentów Sobieskich i Kościuszków”, zostało zaprezentowane publicznie po raz pierwszy. – *To wydarzenie o ogromnym znaczeniu dla polskiej kultury. Moment niezwykle ważny nie tylko dla środowiska archiwalnego, ale przede wszystkim dla całego społeczeństwa. Dzięki pracy i zaangażowaniu archiwistów do Archiwów Państwowych trafiają materiały, które przez dziesięciolecia pozostawały poza obiegiem naukowym, w prywatnych kolekcjach. Dziś zyskują one należne im miejsce w polskim dziedzictwie kulturowym. Każdy taki zbiór jest jak powrót utraconej części narodowej pamięci –* informuje dr Paweł Pietrzyk, Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych.

Nowo pozyskany zbiór to materiały o wyjątkowej wartości historycznej i naukowej. Na dokumenty rodziny Sobieskich składają się między innymi akta członków rodziny, kwity oraz bogata korespondencja rodzinna i polityczna. Jest to zbiór niezwykle cenny i zróżnicowany. Dokumenty te wraz z korespondencją nigdy nie były wykorzystywane w badaniach historycznych. Wszystkie pozyskane akta pierwotnie przechowywane były w Archiwum Radziwiłłów, o czym świadczą osiemnastowieczne sygnatury, ale zapewne pod koniec XIX w. dostały się w ręce nieznanego kolekcjonera.

Na drugą grupę składają się oryginalne dokumenty związane z rodziną Tadeusza Kościuszki z lat 1543-1743, również ze zbiorów radziwiłłowskich, oraz akta dotyczące działalności wojskowej naczelnika powstania. Obejmują one różnorodne dokumenty powstałe między innymi w okresie wojny z Rosją w obronie Konstytucji 3 maja oraz powstania kościuszkowskiego. Szczególne znaczenie mają dokumenty wojskowe z czasów Powstania, w tym raporty składane Kościuszce przez księcia Józefa

Poniatowskiego. Wśród wystawców dokumentów zidentyfikować można m.in. generałów Jana Henryka Dąbrowskiego, Józefa Jasińskiego, Karola Kniaziewicza i Józefa Zajączka. Źródło ich pochodzenia nie jest jeszcze znane. Materiały te zostaną poddane szczegółowej analizie, nie ma bowiem wątpliwości, że w chwili obecnej jest to jedna z najważniejszych spuścizn archiwalnych po Tadeuszu Kościuszcze.

*– Zbiór dokumentów Sobieskich i Kościuszkę to wyjątkowe źródło wiedzy o dwóch wielkich postaciach naszej historii, które w różnych epokach symbolizowały wolność i niepodległość Rzeczypospolitej. Wiele z tych źródeł nigdy nie było przedmiotem badań historycznych. Ich analiza pozwoli nie tylko pogłębić wiedzę o epoce, ale również zweryfikować niektóre fakty historyczne. Odzyskiwanie, zabezpieczanie i udostępnianie dziedzictwa dokumentacyjnego to nasza misja, którą realizujemy z dumą i poczuciem odpowiedzialności. Dlatego deklaruję, że po zakończeniu niezbędnych prac konserwatorskich i opracowaniu naukowym, kopie cyfrowe wszystkich tych dokumentów zostaną udostępnione w domenie publicznej – dodaje **dr Paweł Pietrzyk, Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych.***

Podczas konferencji zaprezentowano m.in.:

- akt podziału majątku pomiędzy synów Jana III Sobieskiego z 1698 r. z podpisem królowej Marii Kazimiery
- dokument zawierający wywód przodków Teresy Kunegundy Sobieskiej
- raport generała Jana Henryka Dąbrowskiego złożony 26 maja 1809 r.
- będące na stałe w zasobie Archiwum Głównego Akt Dawnych: tłok pieczętny króla Jana III Sobieskiego oraz jego akt elekcyjny, a także miedzioryt autorstwa Romeyna de Hooghe przedstawiający bitwę pod Chocimiem z 11 XI 1673 r.

*– Archiwum Głównie Akt Dawnych posiada najważniejsze polskie dokumenty historyczne, w tym zwłaszcza związane z historią Dawnej Rzeczypospolitej. Pozyskanie bezcennych dokumentów związanych z polskimi bohaterami narodowymi – Janem III Sobieskim oraz Tadeuszem Kościuszką jest wspaniałym uzupełnieniem naszego zasobu, w znacznej części zniszczonego przez Niemców podczas II wojny światowej – powiedział **Robert Kostro, dyrektor Archiwum Głównego Akt Dawnych.***

Konferencja prasowa była również okazją do poinformowania o planach Archiwum Głównego Akt Dawnych na 2026 rok, związanych między innymi z termomodernizacją placówki, digitalizacją zasobu, działalnością naukową i popularyzatorską.

Archiwum przygotowuje się do termomodernizacji i remontu zabytkowego gmachu Pałacu Raczyńskich zaprojektowanego przez wybitnego architekta epoki stanisławowskiej Jana Chrystiana Kamsetzera, przebudowanego w okresie II RP przez Henryka Lalewicza. W ramach prac m.in. planowane jest osuszenie piwnic, wymiana instalacji, remont elewacji i Sali Balowej – jednej z najpiękniejszych warszawskich sal klasycystycznych.

W przyszłym roku AGAD planuje m.in. wystawę poświęconą Statutowi Łaskiego, w 520. rocznicę jego publikacji. Statut będący dziełem pomnikowym, wpisanym na listę Pamięć Świata UNESCO, niedawno poddany kompleksowej konserwacji, zostanie w przyszłym roku zaprezentowany szerszej publiczności wraz z innymi dokumentami z epoki Aleksandra Jagiellończyka.

***

Archiwa Państwowe to instytucje, które zajmują się gromadzeniem, przechowywaniem, konserwowaniem oraz udostępnianiem dokumentów i akt publicznych, mających znaczenie dla historii kraju i jego obywateli. Działają na podstawie przepisów prawa, w tym ustawy o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach, i są częścią systemu administracji publicznej. Archiwa państwowe pełnią istotną rolę w ochronie dziedzictwa narodowego, umożliwiając badania naukowe, ale także zapewniając dostęp do dokumentów w celach administracyjnych, prawnych, naukowych czy genealogicznych. Archiwa Państwowe składają się z 3 archiwów o charakterze centralnym z siedzibą w Warszawie: Archiwum Głównego Akt Dawnych – przechowującego najważniejsze dokumenty państwa polskiego od średniowiecza do zakończenia I wojny światowej, Archiwum Akt Nowych – przechowującego wytworzone po 1918 r. akta władz centralnych, instytucji i stowarzyszeń o charakterze ogólnopolskim, Narodowego Archiwum Cyfrowego – przechowującego dokumentację fotograficzną, dźwiękową oraz filmową powstałą od początków XX w., 29 archiwów o charakterze regionalnym wraz z oddziałami zamiejscowymi – przechowujących źródła historyczne do dziejów regionu. W Archiwach Państwowych przechowywane są najważniejsze źródła do historii państwa polskiego m.in. dokument Zbiluta z 1153 r. (najstarszy akt prawny sporządzony w Polsce), dokumenty królów i książąt, dokumenty lokacyjne miast np. Krakowa z 1257 r., oryginały Unii Lubelskiej z 1569 r. oraz Konstytucji 3 Maja z 1791 r., dokumenty ważnych osobistości historycznych m.in. Ignacego Jana Paderewskiego, Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Ignacego Daszyńskiego, dokumenty Biura Odbudowy Stolicy dotyczące prac budowlanych prowadzonych w Warszawie po II wojnie światowej, a także setki tysięcy fotografii z Polski i świata m.in. pochodzących ze zbiorów „Ilustrowanego Kuriera Codziennego” oraz Wojskowej Agencji Fotograficznej.

Kontakt dla mediów:

Krystian Cieślak

Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych

tel. kom. 734 116 940

e-mail: kcieslak@archiwa.gov.pl

Biuro Prasowe, e-mail: media@archiwa.gov.pl